

N:o 40.

Af herr **A. Petersson** i Påboda, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för tuberkulosens bekämpande.

Bland sjukdomar, som hemsöka människorna, torde väl ingen anställa större förödelse, vålla mera socialt ondt eller årligen kräfvå så många människolif som tuberkolosen, synnerligen lungtuberkulos eller lungsofen.

I kungl. medicinalstyrelsens underdåniga berättelse för år 1900 visar öfversikten af dödsorsakerna i rikets alla städer, att 14,8 procent af samtliga dödsfall vållats af lungtuberkulos, 4,45 procent af tuberkulos i andra organ och allmän tuberkulos. Öfver 19 procent af samtliga dödsfall i städerna hafva sålunda vållats af denna sjukdom. I samma underdåniga berättelse för år 1901 uppgifves endast lungtuberkulosdödsfallen till omkring 15¹/₂ procent. Af dessa inträffa ungefär hälften i människans arbetskraftigaste ålder. Ehuru fullständiga uppgifter saknas för landsbygden, torde sjukdomens utbredning där icke så synnerligen mycket skilja sig från städerna.

Uti en i Danmark på föranstaltande af regeringen nyligen verkställd utredning i tuberkulosfrågan uppgifves, att i detta land omkring 5,000 människor årligen dö af tuberkulos, d. v. s. 13 à 14 procent eller sjundedelen af alla dödsfall. Enligt en där intagen jämförande framställning öfver sjukdomens utbredning i olika länder har dock Sverige större tuberkulosdödlighet än Danmark och större än de flesta andra länder i Europa. Endast Frankrike, Österrike, Ungarn och Ryssland hafva större dödlighets-siffror. I här omnämnda utredning visas också med mycken tydlighet, hurusom denna sjukdom i särdeles hög grad hemsöker just den fattigare delen af befolkningen. Då medeltalet dödsfall i tuberkulos för Köpenhamn

uppgifves vara 2,7 pr 1,000 invånare, uppgå dessa i vissa tätare bebodda och fattigare kvarter till 4 pr 1,000, men nedgå i andra i ekonomiskt afseende bättre situerade stadsdelar till 1 pr 1,000 invånare. Att sådana förhållanden hafva motsvarighet äfven hos oss, torde ingen betvifla.

Den ökade insikten om tuberkulosens utbredning och det myckna sociala onda den åstadkommer jämte den moderna vetenskapliga uppfattningen om dess natur och sättet för dess utbredning har i alla civiliserade länder framkallat ett energiskt arbete för dess bekämpande, ett arbete, för hvilket statsmakterna icke ställt sig främmande. Dessa människovänliga sträfvan den hafva riktats dels på sådana åtgärder, som direkt afse att förebygga sjukdomen, att i möjligaste mån tilltäppa själfva källan till densamma, och dels på sådana, som i första hand afse att bereda lämplig vård och om möjligt till hälsan återställa redan insjuknade. I förra fallet har gifvetvis spridande af kunskap och upplysning, särdeles bland folkets breda lager, om sjukdomens natur och väsen ansetts som ett verksamt medel. Ett sådant upplysningsarbete bör på allt sätt uppmuntras och planmässigt ordnas. Men äfven lagstiftningens väg har anlåtats för att därigenom säkrare och mera effektivt hindra smittans spridning och sjukdomens öfverförande till andra. Så har exempelvis Norge en den 8 maj 1900 utkommen »Lov angaaende særegne Foranstaltninger mot tuberkulose Sygdomme». I denna stadgas bland annat skyldighet att för hälsovårdsmyndighet anmäla sjukdomstillfälle såväl som dödsfall, tvungen, men gratis desinfektion, i den utsträckning, som anses nödigt, vid dödsfall eller flyttning, förbud att, innan sådan desinfektion ägt rum, åt andra öfverlåta bostad till inflyttning eller säng- och gångkläder till begagnande. Liknande bestämmelser finnas i flera andra stater. I vårt land hafva vid olika tillfällen i Riksdagen väckts förslag om lagstadgadt förbud mot försäljning af i lungdot affiden persons tillhörigheter eller sådana bestämmelser att det hälsovådliga i en dylik spridning kunde undvikas. 1899 antog Andra Kammaren ett förslag om skrifvelse till Kungl. Maj:t i sådant syfte. Första Kammaren afslog visserligen förslaget med 49 röster mot 48, men, såvidt af öfverläggningen därom kan synas, hufvudsakligen af det skäl, att skrifvelseförslaget ansågs väl begränsadt och icke lämnade rum för tuberkulosfrågans utredning i hela dess vidd. Förhållningsregler, afseende att förhindra smittans spridning, torde höra till de verksammaste medlen för att förebygga sjukdomen, och länge har man ute i landet klagat öfver att intet blifvit åtgjort i denna sak. Den bör fortast möjligt lösas.

I fråga om åtgärder, som hafva till närmaste mål att vårda och bota de redan insjuknade, intager sanatoriefrågan främsta platsen. I det fallet äro vi nog lyckliga att genom Hans Maj:t Konungens initiativ och ädel-

sinnade beslut äga tre sanatorier. Genom Riksdagens bidrag till dessa med ett rätt afsevärdt belopp har det blifvit erkänt som en statens angelägenhet att stödja detta arbete. Att svenska folket skall sörja för att dessa sanatorier blifva i tillfälle att fortfarande utöfva sin välsignelsebringande verksamhet, därom kan man vara viss. Starkt kan emellertid ifrågasättas, om dessa tre sanatorier mäktat fylla behovet af dylika anstalter. Den redan nu alltför långa väntetiden, i synnerhet för patienter i de lägre betalningsklasserna, tyder på att behovet af sådana platser är större än tillgången. Då man vet, att ett lyckligt resultat af sanatoriebehandlingen i främsta rummet beror på tidig vård, d. v. s. i sjukdomens första stadium, blir det af utomordentlig vikt, att väntetiden blir så kort som möjligt. Också väcktes redan vid 1903 års riksdag förslag om uppförande på statens bekostnad af ännu ett sanatorium för lungsotspatienter.

Då i allt fall motverkande af en så härjande sjukdom som tuberkulosen bland människor väl må anses som ett viktigt samhälleligt spörsmål och då särskilda åtgärder i sådant syfte torde påkallas såväl i lagstiftningsväg som genom statsunderstöd, anser jag, att frågan i sin helhet bör blifva föremål för utredning af Kungl. Maj:t. Härvid torde äfven böra tagas i öfvervägande, i hvilka afseenden ett samarbete mellan stat och kommun kan komma till stånd.

I anslutning till hvad sålunda blifvit anfördt tillåter jag mig vördsam samt hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka ytterligare åtgärder från samhällets sida lämpligen böra vidtagas för bekämpande af tuberkulosen, samt till Riksdagen inkomma med de förslag, som därpå kunna föränledas.

Stockholm den 27 januari 1904.

Alfred Petersson.